

Jaarverslag Heimans en Thijssse Stichting 2017 en plannen 2018

Bestuur

Het Dagelijks Bestuur van de Stichting bestaat na de Algemene bestuursvergadering op 25 februari 2017 uit de volgende personen: Frank Berendse (voorzitter), Ella de Hullu, Harmke van Oene (secretaris-penningmeester), Anton van Haperen, Marga Coesèl en Martin Wassen. De laatstgenoemde is nieuw benoemd als bestuurslid.

In het Algemeen Bestuur hebben naast bovengenoemde personen zitting: Rens de Boer, Juliet Oldenburger, Arnold van Vliet, Koos Biesmeijer, Bart van Tooren, en Marleen van den Ham. Met de benoeming van de laatste vier genoemden kende het Algemeen bestuur een flinke uitbreiding. Menno Schilthuizen is afgetreden als lid van het Algemeen Bestuur. Hij was volgens het aftreedschema niet herkiesbaar.

Op 9 oktober 2017 heeft het Dagelijks bestuur met het Algemeen bestuur in een extra vergadering gesproken over de taken en rollen van AB, DB en de algemene ledenvergadering. Ook is het beleid van het DB getoetst aan de mening van het AB. Afgesproken is een huishoudelijk reglement op te stellen voor de jaarvergadering in 2018.

Collecties

De Heimans en Thijssse Stichting heeft drie collecties: Archieven, Boeken, en Tijdschriften. Daarnaast beschikt de Stichting over een kleine verzameling beeldmateriaal, documentatie en wat kleinere apparatuur (o.a. camera, broedstoof). Ook het Heimansdiorama is van de Heimans en Thijssse Stichting. Het bevindt zich in het Aquariumgebouw van Artis en wordt door Artis onderhouden.

Archieven

Verslag Heimans en Thijssse archief en documentatie (verslag door conservator Marga Coesèl)

In 2017 is onder andere beeldmateriaal geleverd aan het boek *De Schoonheid van het Dwingelderveld*, de biografie van Victor Westhoff door Frank Saris, het Verkade-museum in Zaandam en aan Natuurmonumenten (foto Eli Heimans voor interieur van de Geuldal-trein van Arriva). Informatie werd onder meer verstrekt aan Frans Bosscher (NM) over de familie Thijssse voor het boek *Het Waterloopbos*, en Ivan Hoste (Plantentuin Meise) over de *Geïllustreerde Flora van Nederland* voor een artikel over flora's.

Er was contact met Artis (Bettine Verkuyl en Artishoogleraar Erik de Jong) over collectiemateriaal van onze stichting dat in bruikleen aanwezig is op de tentoonstelling *Het Biologisch Reveil* in het Aquariumgebouw. De tentoonstelling sluit aan bij het Heimans Diorama, dat eigendom is van onze stichting. Artis heeft plannen om het Aquariumgebouw te gaan verbouwen. Het overleg zal daarom worden voortgezet.

Aanvullend archiefmateriaal van Jacob Heimans en Victor Westhoff is overgedragen aan het Noord-Hollands Archief in Haarlem, waar reeds grotere archieven van beide personen aanwezig zijn.

Het afgelopen jaar is gewerkt aan het ompakken van onze zogenoemde Fotocollectie (afbeeldingen van personen) die nog in plastic mappen zat, in zuurvrije katernen. Er komt een overzicht van deze collectie op onze website.

Peter Groeneveld, gastmedewerker van de Artis Bibliotheek, heeft het archief van de Stichting Wetenschappelijk Duinonderzoek geïnventariseerd. Het is de bedoeling dat deze inventaris via de website van Bijzondere Collecties UvA te raadplegen zal zijn. Erik Zevenhuizen, eveneens gastmedewerker van de Artis Bibliotheek, is bezig de omvangrijke aanvulling op collectie

fotonegatieven van Hans Gorter, die wij vorig jaar van zijn neef Paul Gorter ontvingen, in te voegen in de reeds aanwezige collectie Gorter.

Na een oproep van de gemeente Amsterdam om voorstellen in te dienen voor het benoemen van naamloze bruggen, is een verzoek ingediend om een of meer van deze bruggen, o.a. in het Sarphatipark en het Vondelpark, naar Heimans en/of Thijssen te vernoemen. Het verzoek is echter afgewezen omdat er al een straat en een plein in Amsterdam-Noord naar hen vernoemd zijn, nl de Heimansweg en het Jac. P. Thijssenplein.

Eind 2017 heeft de UvA het gebouw aan de Plantage Middenlaan 45, waarin zich de Artis Bibliotheek bevindt, verkocht aan Artis. Voor de Artis Bibliotheek zelf verandert er niets. De collectie blijft van de UvA. De leeszaal en het magazijn (waar ons archief is opgeslagen) blijven op hun eigen plek.

Foto- en filmarchief (verslag door Ruud Vlek)

Dit jaar werd verder gewerkt aan de inventarisatie en archiverende gereedmaking van de collectie natuurfoto's en -films. Waardevolle deelcollecties op natuurfoto en -filmgebied worden uitgeplaatst naar professionele archief-instellingen. De bestaande samenwerkingsverbanden op dit gebied zijn voor foto-collecties het Nederlands Fotomuseum te Rotterdam, en voor filmcollecties de Stichting voor Beeld & Geluid te Hilversum en het Museon te Den Haag. Bij Beeld en Geluid zijn al veel door ons geschonken natuurfilms digitaal raadpleegbaar (films van Adolphe Burdet en Simon de Waard).

De prioriteit van archivering van foto-collecties ligt bij goed beschreven Nederlandse verzamelingen, zoals die van Henk van Halm (8000 volledig beschreven foto's van planten, vogels, vlinders en andere insecten, landschappen). Deze zijn klaar voor overheveling naar het Stadsarchief Amsterdam. Voor het Nederlands Fotomuseum zijn ook een aantal andere foto-collecties in orde gebracht: kleinere fotocollecties uit de jaren dertig van Frans Makkink, Kees Hana en Jan Pieter Bouma.

De verspreid geraakte filmcollectie Jo van Dijk (1913-2000) werd weer bijeen gebracht, door schenkingen van Landschap Noord-Holland (19 films) en het Provinciale Waterleidingbedrijf Noord-Holland PWN (6 films).

Van Jan P. Strijbos zijn filmrollen teruggevonden in de collectie van vogelbeschermings-secretaris Ko Zweeres (met de teloor gewaande film Blauwe Reiger) en uit de afgelopen jaar verworven archief-nalatenschap van zijn Haarlemse vriend Menno Luikinga (11 filmrollen). Deze films zullen toegevoegd worden aan de Strijbos-filmcollectie in het Museon te Den Haag. Hier zijn al de 14 filmrollen, deels uit de nalatenschap van zijn dochter Hilde van der Stelt-Strijbos, ondergebracht. Uit de nalatenschap van Menno Luikinga kwam ook nog een collectie glaspositieven van Strijbos, die zullen naar de Strijbos-fotocollectie in het Nederlands Fotomuseum gaan.

Boeken (verslag door Jacques de Smidt)

De bibliotheek werd verrijkt met 1328 geschonken boeken waarmee het totale bezit van 15.000 werd bereikt. Ze staan goed bereikbaar in de gaanderijbibliotheek en in de Spaarnbergkast.

Een bijzondere aanwinst in onze bibliotheek is het boek 'Nauwkeurige waarnemingen omtrent de veranderingen van veele insecten of gekorvene diertjes' van Jacob L'Admiral (1700-1770). Deze Amsterdamse kunstenaar (en later ijkmeester) legde zich toe op het schilderen van insecten. Het betreft een postume uitgave uit 1774 waarin 33 gekleurde platen van zijn hand van voornamelijk vlinders en rupsen bijeen zijn gebracht, met een voorrede van Martinus Houttuyn. Helaas ontbreken er drie platen. Het boek is uitgegeven door Johannes Sluyter in Amsterdam. Het boek is geschonken door Joop Versteeg en Yvonne van der Linden

Tijdschriften (verslag door Jacques de Smidt)

De Stichting heeft een collectie tijdschriften waarbij de nadruk ligt op die tijdschriften die aansluiten bij de doelstelling van de Stichting of in andere bibliotheken niet of moeilijk te vinden zijn. Er zijn waardevolle aanvullingen verkregen voor de tijdschriftencollectie, zoals fraai ingebonden jaargangen van De Wandelaar. In de tijdschriften catalogus is aangegeven welke tijdschriften (en welke jaargangen) fysiek in het bezit zijn van de Heimans en Thijssen Stichting. Voor niet in het bezit zijnde

tijdschriften is aangegeven in welke andere bibliotheken deze beschikbaar zijn en welke jaargangen dat betreft.

Schenkingen

Het afgelopen jaar hebben de volgende personen boeken aan de Heimans en Thijssse Stichting geschonken: Jelte van Andel, Joh. Boerman-de Ridder, Alex Cadée, Gerhard Cadée, Ciska Feekes, Fien de Graaf, Henri Groeneveld, René van Hees, Bauke Hoekstra, André Jansen, Wouter Joenje, Pieter Ketner, Herbert Kuyvenhoven, M. Luikinga, Arjen Molenaar, Jan Nielsen, Martien Roos, Rolf Roos, Frans Schreuder, Jacques de Smidt, Saline Sorgdrager, Coen Stork, Annie Varekamp-Stevelink, Peter Veen, Jan-Willem van Velzen, Joop Versteeg en Yvonne van der Linden, Karel en Coby Vlaanderen, Ruud Vlek, Aldo Voûte, Axel Wiewel.

Bezoekers van bibliotheek en archief

Op vrijdagen is de bibliotheek open voor bezoekers. De vrijwilligers zijn dan ook aanwezig. Liefhebbers genieten van de boeiende collectie in het mooie gebouw uit de Amsterdamse school. Voor onderzoek worden na duidelijke afspraken ook boeken uitgeleend. Vooral komen mensen neuzen in de kasten met de dubbele boeken. Dat waren dit jaar 45 bezoekers, waarvan er een aantal regelmatig terugkomt. Zij namen 350 boeken mee uit wat de boekenmarkt wordt genoemd en lieten sympathiek vrijwillige gaven achter voor de stichting.

De werkgroep Ornithologisch Erfgoed komt een aantal keren per jaar in de Bibliotheek bijeen om hun foto- en filmmateriaal, dat tijdelijk is ondergebracht in onze archiefruimte, te ordenen en gereed te maken voor overdracht naar archiefinstellingen.

Vrijwilligers bibliotheek

De vrijwilligers die in 2017 hebben gewerkt aan de selectie, ordening en beschrijving van de boeken en tijdschriften in de bibliotheek waren Jacques de Smidt, Ed Brinkkemper, Jaap Grupstra, Aldo Voûte en Ank Klein. Ruud Vlek heeft zich vooral met het beeldmateriaal bezig gehouden.

Giften en legaten

In 2017 heeft de Stichting geen legaten of giften ontvangen.

Activiteiten en Prijzen

Heimans en Thijssse symposium (verslag door Harmke van Oene/Maarten Smies)

In een bomvolle zaal van de Leeuwenbergh in Utrecht vond het jaarlijkse Heimans en Thijssse symposium plaats. Het thema dit jaar was "Bloemrijk of gifgroen?". Focus van de middag was de steeds maar verdergaande teloorgang van het bloem- en vogelrijke boerenland, dat tot voor kort zo onverbreekelijk met Nederland was verbonden. Ter discussie stonden de rol die de intensieve landbouw hierin speelt, de mogelijkheden om deze trend te keren en hoe natuur-inclusieve landbouw gefinancierd kan worden. |

Na het welkomstwoord van de voorzitter Frank Berendse startte het programma met een muzikale en gesproken uitvoering over het leven van de grutto. Trekvoegecoloog en Spinozaprijswinnaar Theunis Piersma en multi-instrumentalist Sytze Pruijsma vertelden een verhaal over de grutto. Filmbeelden van grutto Amalia en het onderzoeksverhaal van Piersma werden omlijst en versterkt door de muziek van Sytze Pruijsma. Piersma vertelde hoe de grutto steeds meer klem komt te zitten door ontwikkelingen in haar broedgebieden in Nederland en de overwinteringsgebieden in West Afrika. Pruijsma riep met zijn instrumenten, vogelfluitjes en slagwerk, het landschap en de grutto tot leven en versterkte de emotie van het verhaal van de teloorgang van de grutto.

Na de pauze liet als scherpe introductie op de twee sprekers het animatiefilmpje “het wilde apen-concept” een alternatieve weg zien hoe we via een progressieve belasting op vervuilende stoffen als pesticiden en kunstmest, het telen en kopen van duurzame producten kunnen stimuleren. Door de echte kostprijs te betalen dus. Zie voor het filmpje:

<https://www.youtube.com/watch?v=FFNOyY6h6SE>.

De Wageningse econoom Krijn Poppe lichtte het huidige Europese landbouwbeleid toe en constateerde dat twee cruciale spelers in de voedselketen, de consument en de boer, de machine draaiende houden die zich richt op te goedkope landbouwproducten, maar hij constateerde tevens een groeiend bewustzijn bij de consument die kwaliteit en duurzaamheid verlangt. Poppe benoemde een aantal opgaven voor het toekomstig Europees landbouw en voedselbeleid: maak onze menu's gezonder en duurzamer met een prijs die de echte kostprijs dekt, laat het klimaatkkoord neerslaan in beslissingen van boeren, stem de prikkels in de keten af, installeer slimme (ict) instrumenten voor milieumanagement, ondersteun innovatie in het stads-voedselsysteem en de bio-economie. Poppe ziet hiertoe mogelijkheden door de instrumenten van het Europees landbouwbeleid te verbreden tot vijf pijlers: van inkomenssteun, beloning voor ecosysteemdiensten en plattelandontwikkeling, stimuleren van voedsel en gezondheid, tot ondersteuning door monitoring, dialoog en onderzoek.

EU-parlementariër Bas Eickhout (Groen Links) gaf daarna het politieke perspectief op de Europese landbouw. Eickhout reageerde op de punten die Poppe naar voren heeft gebracht. Eickhout gaf een vrij pessimistisch beeld van politici die hervormingsmoe zijn. De meerderheid van de EU-landen (en parlementariërs) wil helemaal geen debat en verandering. Er zijn veel tegengestelde belangen (oost-west, nettobetalers – netto ontvangers). Daarbij is er een sterke lobby om de boerenbelangen te verdedigen. De optie om tot verduurzaming te komen door via belastingmaatregelen de kostprijs te beïnvloeden is een nationale competentie en Brussel kan dit niet beïnvloeden, terwijl anderzijds globaal gezien de internationale handel niet door de EU bepaald wordt. Eickhout wil vooral veranderingen creëren door met de boeren zelf in debat te gaan. Daar moeten de veranderingen plaatsvinden.

Titia Wolterbeek (Soorten NL en Vlinderstichting) gaf tot slot een reflectie op de twee voorgaande sprekers en benadrukte het belang van leefruimte voor planten en dieren. Boeren moeten een binding hebben met het landschap om dit te realiseren.

Aan het eind van de middag werd de Heimans en Thijssen Prijs 2017 uitgereikt aan Ben Koks. De middag werd afgesloten door met een drankje in de zonnige tuin na te praten over de middag en oude vrienden en bekenden te ontmoeten.

Heimans en Thijssen Prijs (verslag door Frank Berendse)

De Heimans en Thijssen Stichting reikt de Bronzen Spreeuw eens in de twee jaar uit aan een persoon of een organisatie die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor het natuurbehoud of de natuureducatie in Nederland. De stichting is inmiddels meer dan een eeuw oud en de prijs wordt uitgereikt sinds 1955, in het verleden o.a. aan Bert Garthoff, Koos van Zomeren en Vara's Vroege Vogels.

Op zaterdagmiddag 23 september ontving Ben Koks de Heimans en Thijssen Prijs voor zijn grote inzet om de natuur in de akkerbouwgebieden van Groningen nieuwe kansen te geven. Terwijl in grote delen van Nederland het agrarische natuurbeheer op een fiasco is uitgelopen, wist Ben Koks door zijn overtuigende persoonlijkheid en grote veldkennis veel vogelsoorten op het Groningse boerenland te redden.

Ben Koks heeft gedurende de laatste twintig jaar – samen met de Werkgroep Grauwe Kiekendief – het agrarische natuurbeheer in NO-Groningen vorm en inhoud gegeven, met een geweldige inzet en een inspirerend enthousiasme. Zo was het mogelijk om de populatie van de grauwe kiekendief op het

Groningse boerenland in stand te houden. Recent vestigde zich hier zelfs de steppenkiekendief, voor de eerste maal in Nederland.

Koks richtte zich op specifieke nestbeschermingsmaatregelen, die tot stand kwamen door overleg met individuele boeren, en de aanleg van akkerranden, waarvan niet alleen de kiekendieven profiteerden, maar ook grote aantallen veldleeuweriken, gele kwikstaarten, kwartels en patrijzen. Later werden er gehele percelen braak gelegd waarna de grauwe gors terugkeerde na lange afwezigheid.

Zijn effectieve maatregelen zijn gebaseerd op een grote ecologische kennis en hij is als geen ander in staat om boeren te overtuigen om mee te doen. Hij heeft daarbij effectief media-aandacht gegenereerd waardoor hij een van de boegbeelden van het agrarisch natuurbeheer in Nederland is geworden die laat zien dat het agrarische natuurbeheer in Nederland wel degelijk toekomst heeft. Dat is van zeer groot belang voor het herstel van de Nederlandse biodiversiteit, omdat het grootste deel van het Nederlandse landoppervlak uit agrarisch gebied bestaat en hier de grootste biodiversiteitsverliezen hebben plaatsgevonden.

Koks heeft zich gedurende twintig jaar ingezet voor de natuur op het Groningse boerenland en heeft daarbij ook veel tegenwerking ondervonden. Door zijn Groningse volharding is het hem toch gelukt veel vogelsoorten voor het Groningse platteland te behouden en onder de Groningse boeren een sterk draagvlak voor natuurbehoud op te bouwen.

Informatie en Communicatie

Nieuwsbrief (Lydia Haafkens, Eddy van der Maarel, Chris Maas Geesteranus, Maarten Smies)

Eddy van der Maarel, die vanaf 2001 de (eind)redacteur van de Nieuwsbrief is geweest, heeft na het uitkomen van Nieuwsbrief No. 52 besloten om zijn redactiewerk te beëindigen. Wij zijn Eddy bijzonder erkentelijk voor de professionele wijze waarop hij sinds 2001 altijd weer de inhoud en uitvoering van de Nieuwsbrieven heeft verzorgd.

Na het vertrek van Eddy van der Maarel uit de redactie van de Nieuwsbrief is Chris Maas Geesteranus tot de redactie toegetreden. Chris heeft ruime werkervaring op het gebied van natuurbescherming. Hij was voorzitter van de redactie van Bosbouwvoorlichting en het daaruit voortgekomen Vakblad Natuur, Bos, Landschap. Ook was hij lid van de redactie van het voormalige Bulletin voor Onderwijs in de Biologie.

We gaven in 2017 opnieuw twee Nieuwsbrieven (52 en 53) uit, elk bestaande uit acht bladzijden en in een nieuwe vormgeving. De oplage van de Nieuwsbrief is teruggebracht van 500 naar 450 exemplaren.

Nieuwsbrief No. 52 (juli 2017) bestond uit de volgende items:

‘Van het bestuur’: aankondiging symposium ‘Bloemrijk of gifgroen’; bestuursmutaties; Zilveren Spreeuw voor Herbert Kuyvenhoven en Maarten Smies; nieuwe website; in memoriam Hans van Os.

‘Pieter Schroevers, tijdgenoot en leermeester’: Ellen Leusink en Chris Maas Geesteranus herdenken Pieter Schroevers.

Het middenkatern is gewijd aan onze vrijwilligers en hun werk aan onze collecties. Op bladzijde 7 staat een interview met Piet Verdonschot, bijzonder hoogleraar in de ecologie van het herstel van waterrijke gebieden aan de Universiteit van Amsterdam. Marga Coesèl herdenkt op bladzijde 8 het afscheid van de generaties van kinderen en kleinkinderen van Eli Heimans en Jac. P Thijssen na het overlijden van Jac.’s kleindochter Ineke Thijssen.

Nieuwsbrief No. 53 (december 2017) had de volgende inhoud:

‘Van het bestuur’: Heimans en Thijssen Prijs voor Ben Koks; agenda voor de boekenmarkt en de vergadering van het Algemeen Bestuur op zaterdag 10 maart 2018. Verslag van het Symposium ‘Bloemrijk of gifgroen’ op 23 september 2017 in Utrecht.

Het middenkatern behandelt de vroege natuurbescherming en de inspiratie voor en invloed van buitenlandse ontwikkelingen op het gedachtegoed van Heimans en Thijssen en anderen in Nederland. Op bladzijde 7 belicht de redactie de grote bijdrage van Eddy van der Maarel aan het werk van de

Heimans en Thijssse Stichting. Marga Coesèl en Riemke Riemersma bespreken boeken: het Koningsven en de nieuwe veldgids 'Wilde planten van de Benelux' op bladzijde 8.

Website, Nieuwsmail en social media (verslag door Frank Berendse)

Website, nieuwsmail en social media

In 2016 is een nieuwe website voor de stichting opgezet. Sinds het najaar 2016 is de nieuwe website in de lucht. In de vormgeving van de website komen zowel de geschiedenis van de Stichting als de hedendaagse tijd tot uiting. Marga Coesèl heeft de website voorzien van korte biografieën van onze grote natuurbeschermers. De beschrijving van de collectie en de links naar de archieven, bibliotheek en tijdschriften zijn uiteraard volledig meegenomen.

In 2017 hebben een aantal technische verbeteringen plaatsgevonden. Daarnaast is het aantal biografieën van pioniers van de Nederlandse natuurbescherming uitgebreid. In het verleden namen we vaak nieuwsberichten op die informatie gaven over de ontwikkeling van de natuurbescherming in Nederland, maar het is niet echt mogelijk om dit op een volledige en voldoende actuele manier te doen. Het bestuur heeft daarom besloten de nieuwsberichten te beperken tot nieuws uit de stichting zelf. Daarnaast zijn we gestopt met het verzenden van de nieuwsmails, omdat deze – naar de mening van het bestuur – geen meerwaarde bieden.

De stichting zoekt nog naar een effectieve manier om gebruik te maken van de sociale media. Tijdens de formatiebesprekingen heeft de voorzitter een tweet doen uitgaan waarin D66 en Groen Links werden opgeroepen het Ministerie van Landbouw niet aan het CDA te laten. Een deel van het bestuur vond echter dat de stichting zich daarmee te veel op partijpolitiek terrein begaf. Het is nu zoeken naar een manier van deelname aan het debat op de sociale media die past bij onze stichting.

Op dit moment onderhoudt Frank Berendse de website en de facebook pagina, maar de stichting is naarstig op zoek naar iemand die hier meer tijd aan kan besteden. De links op de website met de bibliotheekbestanden worden onderhouden door Herbert van Kuijvenhoven.

Overige en plannen 2017

Op de jaarvergadering op 25 februari 2017 heeft voorzitter Frank Berendse het speldje de "Zilveren Spreeuw" uitgereikt aan Herbert Kuijvenhoven en Maarten Smies. Dit als blijk van de grote waardering van het bestuur voor de enorme en jarenlange inzet voor de Heimans en Thijssse Stichting en de Stichting Steunfonds Heimans en Thijssse.

Op de jaarvergadering hield Ella de Hullu een interessante lezing met als titel "een stevige maaltijd herstel van een veerkrachtig voedselweb".

De in 2016 door Stichting Natuurmuseum en Milieu Educatie Zwolle (NAMEZ) geschonken schatkist van Eli Heimans is in 2017 ondergebracht bij het ANMEC (Amsterdams Natuur en Milieu Educatief Centrum) in Amsterdam. Hier kan het door het voortgezet onderwijs geleend worden voor het geologie onderwijs.

De samenwerking KNNV en IVN heeft in 2017 concretere vormen gekregen door de ondertekening van een samenwerkingsconvenant. De samenwerking zal zich in eerste instantie richten op het jaarlijkse symposium dat de stichting organiseert en de uitreiking van de tweejaarlijkse Heimans en Thijssse Prijs.

De eerder uitgebrachte boekjes over Eli Heimans en de aankoop van het Naardermeer (geschreven door Marga Coesèl) vormen de basis voor een nieuwe serie boekjes over geschiedenis en toekomst van de Nederlandse natuurbescherming. Deze serie zal worden uitgegeven door de KNNV Uitgeverij. In 2018 zullen twee nieuwe deeltjes uitkomen. Dik van der Meulen heeft inmiddels de tekst geschreven van deel drie dat handelt over Jac. P. Thijssse. Het boekje zal dit voorjaar verschijnen. Marga Coesèl is

ver gevorderd met een tekst over F.W. van Eeden sr. en de natuurbescherming. Dit deeltje is gepland voor het komend najaar.

Onze conservator Marga Coesèl heeft een aantal publicaties geschreven: 'Het begon allemaal in Artis. Coenraad Kerbert en de opkomst van de natuurbeweging.' *Natura* 114 (juni 2017) 20-22, 'Hugo de Vries en het maanvarentje.' *Tussen Duin en Dijk* 16 (nr 4, 2017) 12-14 (prijsvraag Bloeiende Duinen 2016).

In museum Belvédère in Heerenveen wordt van 16 juni tot en met 30 september 2018 een tentoonstelling gehouden, getiteld Oase Oranjewoud, over de natuur en natuurbeleving. Op deze tentoonstelling staan de Verkade-albums van Jac. P. Thijsse centraal. De conservator van de Heimans en Thijsse Stichting zal een lezing verzorgen.

Op 24 november 2018 organiseert de Stichting haar jaarlijkse symposium. Het thema richt zich op de omgang met dieren in de natuurbescherming met Frans de Waal als hoofdspreker. De locatie is nog niet bekend. Aan de verdere invulling van het programma wordt nog hard gewerkt.